

Sveriges och Danmarks oliktankande i flyktingpolitiken

En studie om nationalism och etnisk exkludering

Abstract

Sverige och Danmark är två välutvecklade välfärdsstater som flyktingar i hög utsträckning söker sig till. Dock söker sig allt fler till Sverige än Danmark, och Sverige beviljar också betydligt fler uppehållstillstånd för flyktingar än vad Danmark gör. Uppsatsens intention är att förklara att det finns ett samband mellan beviljade uppehållstillstånd och nationalistiska tendenser. Mätningen är komparerande mellan länderna, och grundas i ett undersökande av ländernas integrationspolicys. Att döma av Danmarks mer assimilerande attityd gentemot andra kulturer, blir slutsatsen att Danmarks nationalism är starkare än Sveriges.

Nyckelord: Nationalism, etnisk exkludering, medborgarskap, mångkultur, integration

Antal ord: 8 606

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Syfte	3
1.2	Avgränsning	4
1.3	Uppsatsplan	4
2	Metod och material.....	5
2.1	Metod	5
2.2	Material	6
3	Teoretiskt ramverk.....	8
3.1	Nationalism	8
3.1.1	Nationen	8
3.1.2	Teoretisk definition	9
3.1.3	Nationen som ideologi	9
3.1.4	Samhällsfördraget och nationalism	10
3.1.5	Normativt	10
3.1.6	Nationalism och mångkulturalism	11
3.2	Etnisk exkludering.....	11
3.2.1	Välfärdssamhället och etnisk exkludering	12
3.3	Sverige och Danmarks migrationspolitiska historia.....	13
4	Operationalisering	15
4.1	Teoretiska begreppsdefinitioner	15
4.2	Mätning	16
4.2.1	Migration Policy Group (MPG)	16
4.2.2	Migration Integration Policy Index (MIPEX)	17
4.2.3	Nationalitetstillgång	17
5	Analys.....	19
5.1	Inledning.....	19
5.2	Krav	19
5.2.1	Introduktionsprogram.....	21
5.3	Stränga villkor som signalpolitik	23

5.4	Dubbelt medborgarskap	24
6	Situation på arbetsmarknaden	26
6.1	Nationellt medborgarskap och arbetsmarknad	27
7	De nya medborgarnas ursprung.....	29
8	Slutsats	32
8.1	Förslag på vidare forskning.....	33
9	Referenser.....	34

1 Inledning

I dag lever vi i en global värld där stora grupper människor tvingas lämna sina hemländer. Enligt UNICEF så är det i dag 60 miljoner människor på flykt, vilket är den högsta nivån sedan andra världskriget. Flyktingarna är i många fall utbildade och fattiga människor som tvingats lämna sina hemländer på grund av väpnade konflikter eller diskriminering (UNICEF, 2016). Den här prekära situationen ställer många frågor till de välutvecklade västländerna, som dessa människor främst söker sig till: Vilka är välkomna till vårt land? Vilka krav ställer vi på de nyanlända? Krävs det att de nyanlända assimileras, eller tillåts de leva efter sina ursprungliga traditioner och kulturer?

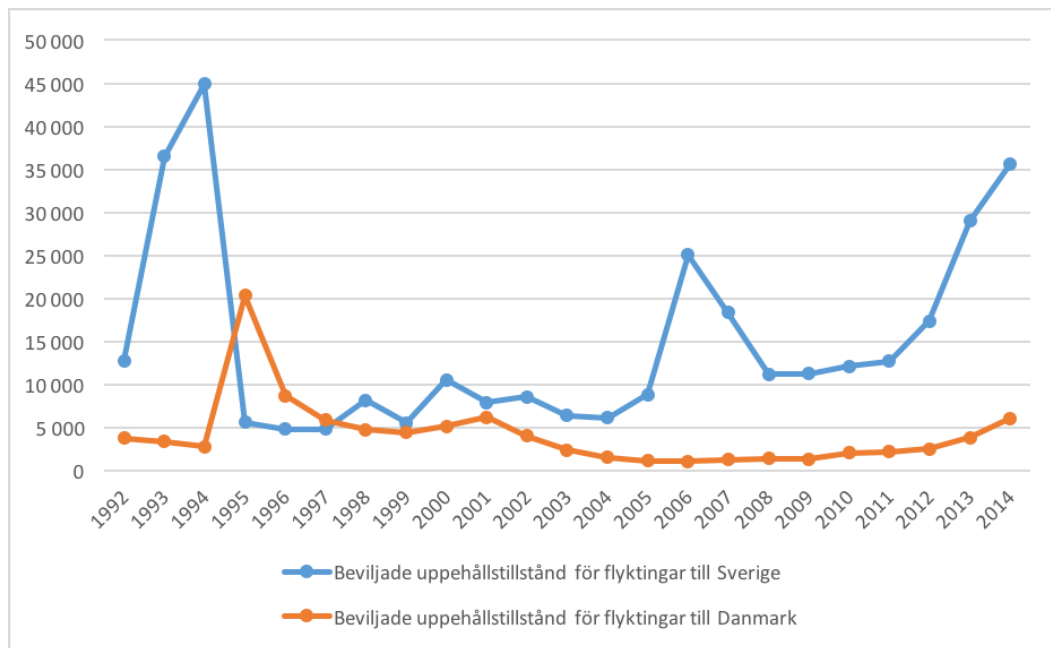
Av naturliga skäl uppstår det ofta diskussioner och konflikter kring dessa frågor. De välutvecklade länderna väljer att behandla det här problemet på olika sätt. Somliga argumenterar för att den nationella kulturen berikas och genom att utsättas för invandring, medan andra kan hävda att alla människors etnicitet endast är förenlig med dess ursprung. Den fundamentala frågan är således huruvida olika kulturella och etniska grupper kan förenas eller bör hållas isär.

De nordeuropeiska grannländerna Sverige och Danmark, har i modern tid skiljt sig tydligt i den här politiska frågan. Ur ett internationellt perspektiv har Sverige länge stuckit ut som ett generöst flyktingmottagarland, i kontrast till Danmark som istället utformat en mer restriktiv migrationsmodell. Danmark beviljade år 2014 uppehållstillstånd till 6 104 asylsökande flyktingar, medan Sverige beviljade 35 642 flyktingar, vilket är sex gånger fler beviljade uppehållstillstånd (Assarsson, 2015). Till att börja med, är det viktigt att klargöra vem en flykting är. I FN:s Genevekonvention från år 1951 så definieras flykting som:

“...owing to well-founded fear of being persecuted for reasons of race, religion, nationality, membership of a particular social group or political opinion, is outside the country of his nationality and is unable or, owing to such fear, is unwilling to avail himself of the protection of that country; or who, not having a

nationality and being outside the country of his former habitual residence [as a result of such events], is unable or, owing to such fear, is unwilling to return to it.” (Brownlie - Goodwin 2010, s. 313-314)

Sammantaget är flyktingar enligt FN, människor som av olika anledningar lever under hot eller förföljelse och inte kan återvända till sitt ursprungsland. Danmark och Sverige skiljer sitt flyktingmottagande mellan år 1992 – 2014:

(Assarsson, 2015) *Diagrammet har vi skapat utifrån siffror från Svenska Dagbladet, som i sin tur tagit information från svenska Migrationsverket samt danska motsvarigheten Ny i Danmark.

Som diagrammet tydligt visar, är trenden att Sverige tar emot fler flyktingar än Danmark. Danmark och Sverige är lika varandra i många avseenden i välfärden, och har även många kulturella samband (Tawat 2012, s. 202). Så varför har de nordiska grannländer så skiljt flyktingmottagande, trots deras samhälleliga likheter?

Kan en mer restriktiv flyktingpolitik vara synonymt med en starkare nationalism i ett land? För att pröva detta, måste vi undersöka nivån av nationalism i Sverige och Danmark. Vår frågeställning lyder följaktligen:

Påverkar nivån av nationalism Sveriges och Danmarks benägenhet att acceptera uppehållstillstånd för flyktingar?

1.1 Syfte

Som vi beskrev i inledningstexten så är invandrings-, flykting- och integrationsfrågor mer aktuella än på länge. Bland annat på grund av den rådande flyktingkrisen i Europa (UNICEF, 2016). Därför tycker vi att det är av stort intresse att undersöka vilka krafter som kan förmodas påverka hur länder väljer att agera i dessa politiska frågor. När vi läste in oss på ämnet i början av uppsatstiden noterade vi att grannländerna Sverige och Danmark uppenbart skiljer sig i inställningen till invandring, men annars är likartade i sociala, ekonomiska och politiska aspekter (Tawat 2012, s. 202). Vi diskuterade att ett av svaren eventuellt kan ges genom en analys av ländernas nationalism, och därigenom förstå ländernas inställning till främmande kulturer. Således blev hypotesen: Mindre flyktingmottagande tyder på en högre grad nationalism.

Även om uppsatsens fokus är på Sverige och Danmark, så är vår förhoppning att studiens resultat skall vara applicerbar på liknande länder. Vår studie har därigenom en generaliserande ambition. Enligt Peter Esaiasson m.fl. bör forskning alltid förklara större mönster och inte mindre anomalier (Esaiasson, 2012, s. 27). Om hypotesen om att en högre nivå av nationalism leder till en lägre grad av flyktingmottagande stämmer, skulle man möjligen kunna dra paralleller till situationen i andra stater.

Frågeställningen anser vi är av samhällsrelevans. Frågor kring flyktingmottagande diskuteras frekvent, och står högt på den politiska dagordningen. Uppsatsen ser vi även är inomvetenskapligt relevant då den behandlar forskning kring migration och nationalism. Sammanfattningsvis är vårt mål och syfte med den här uppsatsen att lyckas mäta nationalism i Sverige och Danmark, och därmed förstå deras attityder i migrationspolitiken. Finner vi att nivån av nationalism skiljer sig mellan länderna, är det vår förhoppning att detta ska ge en förklaring till ländernas antal beviljade uppehållstillstånd. Vi vill även

utveckla vår kunskap om vilka ideologiska krafter som kan stå bakom politiska beslut av den karaktären. Vi analyserar situationen i Sverige och Danmark, men hoppas emellertid att forskningsresultaten kan tillämpas på andra stater.

1.2 Avgränsning

Även om vi i senare avsnitt kort redogör för Sverige och Danmarks möjliga historiska erfarenheter som kan härledas till teori om nationalism, så är det inte vår ambition att ge en lång förklaring till varför nationalism ter sig som den gör i respektive land. Vår strävan är att mäta nationalismen för att kunna svara på vår frågeställning, och således med förhoppning hitta ett samband. Analysens primära uppgift är att spåra nationalistiska skillnader i Sverige och Danmark. Vi är vidare medvetna om att nationalism är ett komplext begrepp, med många olika definitioner och normativa laddningar. Vi kommer i teori- och operationaliseringsavsnittet klargöra vilken typ av nationalism som vi valt att utgå ifrån.

1.3 Uppsatsplan

Efter föregående beskrivning av problemet och de huvudsakliga förutsättningarna som lagt grund till vår frågeställning, kommer vi att i nästa kapitel redogöra vår metod samt material. Därefter kommer teoriavsnittet att behandla de grundläggande teorierna vi använder oss av. Framförallt beskrivs teorierna generellt, dock försöker vi tydliggöra hur teorierna är anslutna till, och lämpade för, vår frågeställning. Vi har även en kort historisk tillbakablick för Sverige och Danmark, kopplat till teorierna. I operationaliseringen redogör vi för vilka mätningar vi kommer att använda oss av i analysen, och varför vi valt just dessa. Därefter kommer analysen. Resultaten sammanfattas sedan i en slutsats, som förhoppningsvis besvarar vår frågeställning.

2 Metod och material

2.1 Metod

Vi har valt att utforma en kvalitativ, jämförande studie med en mest lika-design. Anledningen till att studien är jämförande av mest-lik design, är för att Sverige och Danmark som stater är lika i sociala, politiska och ekonomiska aspekter. Dock är de avvikande i migrationspolitiken, vilket vi ämnar undersöka. Att länderna är likartade, är en förutsättning för mest-lik design (Esaiasson 2012, s. 101). Den är jämförande då vi har för avsikt jämföra länderna för att hitta det som är avvikande och gett upphov till de olika utfallen i migrationspolitiken. Vi känner till den beroende variabeln, antalet godkända uppehållstillstånd i länderna, och undersöker den oberoende variabeln nationalism.

Risken med mest-lik design är att analysenheterna, i vårt fall Sverige och Danmark, aldrig är helt identiska. Således kan det finnas en rad andra förklaringar till varför utfallet vi söker förklara (Esaiasson, 2012, s. 102-103). Syftet med uppsatsen är inte att ge en fullständig, heltäckande förklaring till varför länderna tar emot olika mängd flyktingar, det kan naturligtvis finnas många andra förklaringar än nationalism. Vår studie är emellertid inriktad på att förstå nationalismens inverkan på flyktingmottagandet.

Studien är av kvalitativ karaktär då vi är djupgående i just fallen Sverige och Danmark. Alternativet hade varit att göra kvantitativ studie, där vi möjligen hade undersökt alla EU- länder, utifrån vårt teoretiska ramverk. I en undersökning där det primära målet skulle vara att bevisa ett samband mellan nationalism och flyktingmottagande i största allmänhet, hade en kvantitativ studie med många analysenheter varit mer lämpad. Viktigt att ha i åtanke är att nationalism är ett abstrakt begrepp som vi tror kan se väldigt olika ut i länder, och således anser vi

att det hade varit överflödigt i just den här studien att göra en kvantitativ undersökning med många analysenheter.

Vår frågeställning ger upphov till en typ av förklarande studie; vi ämnar undersöka varför Danmarks och Sveriges syn på invandrare skiljer sig, genom att analysera nivån av nationalism. Uppsatsen kan förmodligen även bedömas som en beskrivande studie. Stor del av analysen fokuserar på att beskriva och reda ut när samhällen, närmare bestämt Sverige och Danmark, agerar nationalistiskt. Studien är vidare teorikonsumerande, eftersom det är ett utfall som ska förklaras och analyseras genom existerande teoribildningar kring nationalism (Esaiasson 2012, s. 36-41).

Det finns säkert andra länder som vi hade kunnat jämföra i denna undersökning. Dock tror vi att det är lättare för oss att förvärva bra material som vi inom vår tidsram har möjlighet att analysera, när vi väljer Sverige och Danmark. För oss som svenskar finns det också ett naturligt intresse för analysenheterna, även om vi eftersträvar att vara så objektiva som möjligt. Studien ska inte färgas av att vi är svenskar och förhoppningsvis uppnår uppsatsen en god intersubjektivitet, alltså att andra forskare med samma verktyg hade kommit fram till samma resultat (Esaiasson 2012, s. 25).

Ett annat alternativ för att besvara vår frågeställning är att göra en fallstudie på ett land över tid. Vi övervägde alternativet fast resonerade oss fram till att det då skulle finnas en risk att analysen landar i andra områden inom landet, utan att egentligen svara på frågan. Med en komparativ studie tror vi det finns större möjligheter till att undersöka nivån av nationalism, utan att gräva ner sig för djupt i länderna. Att ha flera länder bidrar till en kontrastering, att endast ha ett land kanske hade gjort det svårt att få en relativ uppfattning av nationalism. Vår övertygelse är därför att detta är den mesta lämpade metoden, utifrån vårt intresse, tid, material och omfång i uppsatsen.

2.2 Material

Materialet som vi använt är nästan dominerande sekundärmaterial, alltså bearbetat material som vetenskapliga artiklar, nyhetsartiklar, statistik och litteratur. Primärmaterial som vi använt är begränsat, men ett exempel på en primärkälla vi använt är Genèvekonventionen, där vi tagit definitionen av en flykting. Vi är medvetna om att mycket primärkällor höjer trovärdigheten för en studie, men vi har funnit det svårt då den empiriska undersökningen främst bygger på att hitta statistik. Vi har försökt att välja materialet på ett sådant vis att det ska vara likartat för både Sverige och Danmark, för att höja vårt oberoende i frågan. Då vi tagit statistik från Migrationsverket, har vi ställt detta mot Danmarks motsvarighet; Ny i Danmark. Vi har även använt internationella organisationer som OECD och Migration Policy Group som inte tar en dansk- eller svenskvänlig ställning. I empirin har vi vidare sett det som viktigt att ha uppdaterad information från senare år, då verkligheten kring flyktingströmmar och migrationspolitik är i konstant rörelse. I materialinsamling beträffande teorin har vi accepterat att böcker inte har varit allt för nytt, då ett fenomen som nationalism är gammalt och har en till viss del tidlös betydelse, även om det har haft olik normativ innebörd i olika tidsepoker (Sörlin 2015, s. 8). I källkritisk bemärkelse är vi medvetna om att det är lätt att bli tendentiös i materialinsamlingen, trots att vi på många ställen använder internationella organisationers källor. Vi är svenskar och mycket av vårt material, som t.ex. nyhetsartiklar, är svenskt. Vi har försökt välja etablerade och trovärdiga sådana, men faktum att det är dominerande svenskt, gör att vi inte med absolut säkerhet kan påstå oss vara oberoende.

3 Teoretiskt ramverk

I det här avsnittet ska vi bena ut teoribildningar bakom nationalism, kontrastera detta mot mångkulturalism och sedan visa hur det kan resultera i etnisk exkludering. Vi kommer att även att använda Jean-Jacques Rousseaus teorier om allmänviljan som ett sätt att förstå oss på nationalism.

3.1 Nationalism

3.1.1 Nationen

Nationalism är ett politiskt begrepp och en ideologi, som utgår från antagandet att det finns en nation (Sörlin, 2015. s. 8). Det har alltid förekommit olika definitioner av vad en nation kan vara, men vi väljer att utgå från definitionen att en nation är en grupp människor som delar en viss identitet eller kulturgemenskap. Denna kulturgemenskap karaktäriseras av att folket ofta, men inte alltid, talar ett gemensamt språk, har gemensamma sociala koder och delar samma religion (Hague - Harrop, 2013, s. 15). Det finns även en historia av att nationer är starkt anknutna till de nationella medlemmarnas etniska ursprung, därför används ibland stat och nation någorlunda synonymt i vardagsspråk. En nation har oftast en gemensam territoriell anknytning med självbestämmande, vilket särskiljer den från t.ex. en folkgrupp eller stam (ibid. s. 15). Detta gäller dock inte alltid, ett exempel på en nation som inte har detta självbestämmande är Kurdistan, med kurder utspridda över ett flertal gränser (Nationalencyklopedin: 1, 2016).

3.1.2 Teoretisk definition

Den teoretiska definitionen av nationalism som vi kommer att utgå från i uppsatsen är den som kommer från socialantropologen Ernest Gellner, som vi har översatt till: "Nationalism är främst en politisk princip som håller fast vid att den politiska och nationella enheten ska vara kongruent, det är en teori om politisk legitimitet" (Hague - Harrop 2013, s. 16). Så när en nation, eller också en individ, i sin politik betonar och arbetar efter att bevara och upprätthålla majoritetens gemensamma kultursärdrag, ser vi det som en nationalistiskt färgad retorik.

3.1.3 Nationen som ideologi

Nationalismen som politisk ideologi och teori har haft olik innebörd under olika perioder, och dess storhetstid var under slutet av 1800- talet och första hälften av 1900- talet (Hague - Harrop 2013, s.15). Den fundamentala betydelsen har dock varit genomgående: den nationalistiska teorin utgår från att världens alla medborgare kan delas upp i nationer, och att alla nationer ska ha självbestämmande (Sörlin, 2015, s. 38). Likt andra politiska ideologier finns det olika inriktningar. Socialistisk- och liberal nationalism ser fördelar med nationalism genom bland annat handelsutbyte mellan nationer och att med att en nationell tillhörighet ska nationens medlemmar ha vissa fri- och rättigheter. (Sörlin 2015, s. 44) Konservativ nationalism, som utvecklades under 1800-talet, förklarar nationen som en mer auktoritär ledare för folket. Det finns också religiösa och rojalistiska inslag i den konservativa nationalismen, där den nationella gemenskapen är helig för folket (ibid. s. 44-49). I en egen tolkning ser vi att alla dessa inriktningar har ett gemensamt grundantagande om att på ett eller annat sätt främja nationalstaten före andra grupper.

3.1.4 Samhällsfördraget och nationalism

Då nationalism genom vår valda definition bygger på ett förespråkande av en homogen identitet i nationen, finner vi förståelse till tankegångarna bakom nationalism genom Jean-Jacques Rousseaus teoribildningar om samhällsfördraget.

Rousseau skriver om allmänviljan, som kort sagt innebär den allmänna viljan hos en befolkning, alltså vad majoriteten vill. Han menar att denna skapas av gemensamma intressen vilket ger upphov till ett socialt band i befolkningen (Rousseau 2009, s. 91). Det är allmänviljan som en stat ska handla efter. Ur detta går att tolka, att om folket ska dela gemensamma intressen för att ge upphov till en stabil allmänvilja, så bör dessa vara av likartat tänk. Ofta är detta ett ideologiskt argument för nationalism, det likartade tankesättet konstitueras av att folk är av samma nationalitet (Deutsche, 1994, s. 27).

Även om det finns mycket gemensamma intressen hos majoriteten i ett samhälle så är det i dag svårt att påstå att det finns en utbredd likartad vilja hos medborgarna. Människor har väldigt olika föreställningar om vad som är ett bra liv, och alla har olika förutsättningar och levnadssätt. Så även om Rousseaus tankar om allmänviljan inte är så kompatibla med dagens samhälle, ser vi det som relevant för att försöka förstå den nationalistiska tanken bakom förespråkandet av ett homogent samhälle.

3.1.5 Normativt

I normativa diskussioner går nationalism att tolka både som en positiv och negativ kraft. När man talar om nationalism som något negativt är det att nationalism bottnar i en etnocentrism. Alltså att utöver ett förespråkande av en enfärgad kulturgemenskap så är denna även överlägsen andra kulturidentiteter (Coenders m.fl. 2003, s. 13). När man talar om nationalism som något positivt så är tanken att en delad kulturgemenskap bidrar till en ökad förståelse i samhället. Således minskar risken för konflikter och samhällspotentialen ökar (Deutsche, 1994, s. 27). Vi kommer senare att gå vidare med att bryta ner nationalism, till en teoribildning om etnisk exkludering. Etnisk exkludering behandlar exkludering

och diskriminering. Med den nedbrytningen, och infallsvinkeln, är uppsatsens fokus på nationalismens negativa krafter.

3.1.6 Nationalism och mångkulturalism

Det är viktigt att klargöra att det finns en skillnad mellan mångkultur och mångkulturalism. Mångkultur syftar helt enkelt till ett samhällstillstånd präglad av kulturell diversitet, medan mångkulturalism är ett politiskt begrepp som betonar ett främjande av kulturell mångfald (Nationalencyklopedin: 2, 2016). Det står således till viss del i motsats till nationalism. Detta går dock att vrida på, då ett land som USA präglas av stark mångkultur men även anses ha en påtaglig nationalism. USA är dock, till skillnad från t.ex. Sverige, ett land som är byggt av immigranter (Sörlin 2015, s. 53). Argument som ofta framhålls för mångkulturalism är att bevarandet av immigranternas kultur är nödvändig för deras välmående, samt att etnokulturell diversitet, när olika kulturer interageras, berikar den egna nationella kulturen (Banting - Kymlicka, 2006. s. 3).

3.2 Etnisk exkludering

En teori som går att härleda till både nationalism och mångkulturalism är teorin om etnisk exkludering. Etnisk exkludering är att betrakta som en potentiell konsekvens av ett lands nivå av nationalism och inställning till mångkultur (Sörlin, s. 51 - 52). Den teoretiska definitionen som vi valt att använda för etnisk exkludering är från forskarna Dr. Marcel Coenders m.fl. från en rapport till Europeiskt centrum för övervakning av rasism och främlingsfientlighet (EUMC). Definitionen har vi översatt och valt att tolka som: Etnisk exkludering bygger på intolerans från en majoritet gentemot minoriteter, och resulterar i sociala fenomen som exempelvis fördomar och diskriminering i syfte att exkludera minoriteter från majoriteten (Coenders m.fl, 2003. s. 1).

3.2.1 Välfärdssamhället och etnisk exkludering

I välfärdssamhällen som Sverige och Danmark finns mycket sociala tryggheter som säkras genom förhållandevis hög skatteindrivning från staten. Bägge samhällen har präglats av en ”hög solidaritet”, där medborgarna tillgår resurser som gratis skolgång och subventionerad sjukvård (Landguiden:1,2, 2016), med en underliggande attityd om att alla ska bidra till det kollektiva. Detta gav i hög utsträckning under stora delar av efterkrigstiden en känsla av s.k. ”välfärdsnationalism”, eller i Sveriges fall, ”folkhemsnationalism” som statsvetaren Herbert Tingsten kallade det (Sörlin 2015, s. 51).

Denna välfärdsnationalism som präglade början och mitten på 1900- talet hade en socialistisk ton: det kollektiva skulle bryta mot överklassens makt, och var ganska likartad i både Sverige och Danmark (ibid, 2015, s.49). Alla medborgare skulle tillsammans bygga nationen. Men under 1980- talet i takt med en allt mer globaliserad värld och ökade migrationsströmmar, och med en större internationalisering av politiken avtog välfärdsnationalismen och de nationella identiteterna blev mer otydlig (ibid 2015, s. 52). När medborgarna i välfärdssamhällen står ansvariga att hjälpa till, blir det lätt att hitta syndabockar som inte bidrar. Därigenom kan immigranter lätt hamna i rampljuset, där nytillkomna initialt ofta har svårt att samverka och bidra. Således kan en till synes inkluderande välfärdsnationalism snabbt resultera i att folk ser problem med invandring, och leda till en etnisk exkludering. För att förklara detta teoretisk, så har empiriska studier visat att fientliga attityder gentemot utomstående grupper ofta är starkt relaterat med favorisering inom gruppen. Det bygger på s.k. social identitetsteori; individer har ett fundamentalt behov av att tolka sin grupp som överlägsen etniska främlingar. På det sättet tillskriver de sig själva positiva egenskaper genom mentala processer av social identifiering, och de värderar främmande grupper negativt genom mekanismer av social kontraidentifiering (Conders m.fl, 2003, s. 8-13). Vi ser detta som en naturlig koppling till nationalism.

Även detta går att diskutera med hjälp av Rousseau. Den universalistiska solidariteten i välfärdssamhället kan förklaras djupare med hjälp av Rousseaus idéer om en allmänvilja. Vi tänker att en demokratisk välfärdsstat måste ha ett visst samtycke hos sin befolkning för att på ett legitimt vis kunna driva in skatter.

Att kulturell diversitet stöter med den nationella identiteten, tycks vara retoriken bland starka förespråkare av nationalism. Den nationella identiteten kan man se som allmänviljan, och att när minoriteters särintressen stöter med denna, leder det till en erodering av välfärdsstaten (Banting - Kymlicka, 2006, s. 2-5).

3.3 Sverige och Danmarks migrationspolitiska historia

För en djupare förståelse förankrad till vår frågeställning, vill vi förklara ländernas kontextuella bakgrund. Därför avslutas teoriavsnittet med en kort historiskt redogörelse.

Fram till 1960- talet hade immigrationen till Sverige och Danmark i regel präglats av judar från förintelsen, de nordiska grannländerna och Baltikum (Tawat, 2012, s. 202-203). Vid den här tiden var migrationspolitiken av restriktiv karaktär i både Sverige och Danmark. En assimilationspolitik bedrevs med idén om att invandrare av främmande kulturer skulle anpassa sig till ländernas traditionella normer och värderingar (Boguslaw 2012, s. 231). Det här kan härledas till den tidigare beskrivningen av välfärdsnationalism. På slutet av 1960-talet tog arbetskraftsinvandringen vid, och då började människor komma från andra delar av Europa som t.ex. Turkiet och Jugoslavien (Migrationsverket, 2016). Vid den här tiden blev Sverige mer positivt inställt till invandring och mångkultur. Den svenska industrin expanderade kraftigt och det fanns en hög efterfrågan på arbetskraft. I Danmark fortsatte man dock hålla kvar vid idén om att invandrare skulle assimileras i strikt mening (Tawat 2012, s. 203). Den traditionella tanken om att etnokulturell diversitet var ett hot mot politisk stabilitet fortskred. Detta bottenar ofta i argumenten om att liberala demokratier ska sätta individens rättigheter i centrum, och inte folkgruppers. Religion- och kulturavvikelser från majoriteten hör hemma i den privata sfären och inte den offentliga, som ska vara neutral (Kymlicka - Banting 2006. s. 7). En sak som medborgarskap ska vara under exakt samma förutsättningar för alla, och om man identifierar sig som något annat är detta något som individen ska hålla för sig

själv. Det är med andra ord problematiskt att ha nationell solidaritet och tillit över etnicitetsgränserna. Det liberala argumentet menar att detta resulterar i en erosion av välfärdsstaten (ibid. 2006, s. 3).

4 Operationalisering

I det här avsnittet har vi för avsikt att visa på hur vi tänkt gå till väga för att göra våra teoretiska begreppsdefinitioner empiriska, alltså hur själva mätningen av dessa ska gå till. Innan vi presenterar våra operationella indikatorer, förklarar vi vår nedbrytning av nationalism.

För att undersöka huruvida det råder ett samband mellan nivån av nationalism och beviljade uppehållstillstånd i Sverige och Danmark, försöker vi reda ut de nationalistiska krafterna i länderna. Nationalism är dock ett ganska abstrakt fenomen att göra direkta mätningar på, därför har vi valt att bryta ner det till något mer applicerbart på verkligheten, nämligen etnisk exkludering. Detta för att vi, som förklarat i teoriavsnittet, ser etnisk exkludering som en konsekvens av en nationalistisk präglad politik. Vi mäter etnisk exkludering för att i det längre perspektivet förstå nivån av nationalism.

4.1 Teoretiska begreppsdefinitioner

Här görs en återkoppling till de teoretiska begreppsdefinitionerna i teoriavsnittet.

Nationalism: Nationalism är en politisk princip som håller fast vid att den politiska och nationella enheten ska vara kongruent. (Hague - Harrop 2013, s. 16)

Etnisk exkludering: Etnisk exkludering bygger på intolerans från en majoritet gentemot minoriteter, och resulterar i sociala fenomen som exempelvis fördomar och diskriminering, i syfte att exkludera minoriteter från majoriteten (Conders m.fl, 2003. s. 1).

4.2 Mätning

I förarbetet till operationaliseringen, där antal beviljade uppehållstillstånd skulle prövas genom teorin om nationalism, tyckte vi att integration var värt att undersöka. Det är nämligen i den processen som flyktingen med utländsk identitet, ska komma att möta det nya landets identitet. Det är här som mötet mellan inhemsk och främmande kultur sker, och huruvida det råder friktion eller inte, tänkte vi kunde härledas till nationalism. Vi bedömer således begreppsvaliditeten som relativt hög, i förhållande till hur vagt och mångfasetterat den teoretiska definitionen av nationalism är. Exakt hur mätningen ska gå till, och avgränsning inom integration, redogörs för här nedan.

4.2.1 Migration Policy Group (MPG)

En organisation vars data vi kommer att använda oss av, är Migration Policy Group (MPG). MPG är en icke-vinstdrivande organisation som jobbar för att undersöka internationella migrationsströmmar, diskriminering, och staters olika sätt att integrera invandrare på. Syftet bakom deras arbete är att nå kunskap om bättre strategiskt tänkande beträffande:

- Anti-diskriminering och jämlikhet
- Integration och diversitet
- Migration och rörlighet

(Migration Policy Group, 2013)

Organisationen får ekonomiska medel från privata stiftelser, europeiska institutioner som EU- kommissionen och mellanstatliga organisationer som FN:s flyktingbyrå UNCHR. Organisationen kan således inte klassas som en icke-statlig organisation (NGO), men MPG står dock självständig mot dessa i sitt arbete (ibid. 2013).

4.2.2 Migration Integration Policy Index (MIPEX)

MPG har skapat ett verktyg för att mäta integrationspolicys i främst EU-länder, men även i andra välutvecklade stater som exempelvis USA, Australien och Sydkorea. Denna plattform heter Migration Integration Policy Index, och liksom namnet antyder, så är det ett index konstruerat för att kunna mäta och jämföra länders integrationspolicys (MIPEX:1, 2015). En rad olika parametrar inom integration är med och påverkar, b.l.a. hur policys är utformade beträffande immigranternas: Familjeåterförening, flexibilitet på arbetsmarknaden, sjukvård och politiskt deltagande. Dessa fann vi dock vage för att mäta etnisk exkludering. Det vi ansåg vara det mest relevanta området för vår frågeställning, är något som MIPEX kallar ”access to nationality” (MIPEX:2, 2015). Det har vi översatt till ”nationalitetstillgång”.

4.2.3 Nationalitetstillgång

Nationalitetstillgången bygger på hur policyutformningen kring naturalisering (att bli medborgare) ser ut i länder. Med andra ord, innebär detta hur enkelt/svårt en stat gör för en nyanländ immigrant att tillgå medborgarskap (MIPEX:2, 2015). Anledningen till att vi fann nationalitetstillgång som en relevant operationell indikator, är för att vi ser det som ett uttryck för hur motiverat ett land är att integrera främmande kulturer. Således kan vi skapa en uppfattning om hur landet är inställt till mångkultur. Den valda definitionen av nationalism, som bygger på att ”(...) den politiska och nationella enheten ska vara kongruent” (Hague - Harrop 2013, s. 16), har vi därmed i åtanke då vi bedömer i vilken riktning Danmark och Sverige söker styra mot. Gör Sverige eller Danmark medborgarskapet väldigt svårtillgängligt, ser vi detta som något etniskt exkluderande, och därigenom ett uttryck för landets nationalistiska tendenser.

Nationalitetstillgången består i sin tur av en rad aspekter. Exempelvis huruvida invandraren får erhålla dubbelt medborgarskap, måste genomgå krav som samhällstester och språktester och tid invandraren måste befunnit sig i landet för

att ens få ansöka. Det är viktigt att klargöra är att MIPEX inte har fäst någon vikt vid nationalism i sina mätningar, det är vi som har valt detta index som ett sätt för oss att undersöka nationalism. Det är alltså en teoretisk tolkning av nationalitetstillgången som vi gör. MIPEX har verkat som vår riktlinje, lagar och regler undersöker vi självständigt på olika plattformar, som t.ex. OECD och svenska respektive danska migrationsverken.

Genom att i analysen se på, samt jämföra, Sverige och Danmarks policyutformningar i nationalitetstillgången kan vi se huruvida länderna är accepterande eller assimilerande gentemot immigranter. Därigenom kan vi möjligen spåra Sveriges respektive Danmarks ambition att bevara sitt nationellt kulturella särdrag dominant. Vår operationella indikator är därför kraven som Sverige och Danmark ställer på nyanlända.

5 Analys

5.1 Inledning

I nedanstående analys appliceras våra teoretiska resonemang om nationalism och etnisk exkludering på de observationer vi gjort på Danmark och Sverige. Genom vår operationalisering, där vi undersöker huruvida Danmark och Sveriges policyutformningar i nationalitetstillgången är etniskt inkluderande eller exkluderande, ämnar vi reda ut nivån av nationalistiska krafter i länderna.

Inledningsvis börjar vi med att jämföra ländernas krav för att en nyanländ ska få naturaliseras, sedan gör vi en djupdykning i hur länderna har förhållit sig till regler kring dubbelt medborgarskap. Med dessa förhållanden i åtanke, så undersöker vi hur detta inverkar på migrationsströmmarna genom signalpolitik och push-pull-teori. Vi går sedan vidare med att studera utfallen i Sverige och Danmark.

Vår avsmalning inom integrationspolicy syftar till hur processen att bli medborgare, att naturaliseras, är i respektive land. Detta för att se hur svårt tillträdet är till den nya nationaliteten för en flykting av främmande etnicitet. Genom att ta fram data och komparera Sverige och Danmark, får vi förhoppningsvis en uppfattning om staternas nivå av nationalism.

5.2 Krav

	Sverige	Danmark
Accepterar dubbelt medborgarskap	JA	JA (från och med år 2016)
Krav på språkkunskap	NEJ	JA
Krav på samhällskunskap	NEJ	JA
Krav på ekonomiskt oberoende	NEJ	JA
Krav på att avlägga trohetsed	NEJ	JA
Antal års bosättning som krävs för medborgarskap	5	9

(Bevelander m.fl. 2015. s. 4, 1)

Inom MIPEX:s nationalitetstillgång finns en aspekt om vilka krav som ställs på invandrare i processen att bli medborgare (MIPEX:2, 2016). Dessa krav skiljer sig mellan Sverige och Danmark, och är olika strikta. Kraven är relevanta att studera, då vi ser det som ett tecken på hur mycket länderna vill att invandrare ska assimileras.

MIPEX har gjort mätningar på hur hårda dessa krav är, där mätningarna sträcker sig från 2007 till 2014. Vad detta index kort sagt innebär, är att ju högre värde en stat får, desto mindre krav ställs på invandrare. Sverige har under dessa år legat stabilt på värde 83, medan Danmark har legat på omkring 32 fram till 2013-2014 (MIPEX:3, 2016), då de kom upp till 42. Viktigt att komma ihåg är att ett högre värde inte innebär ”bättre på att integrera”, utan endast att policyutformningen ställer lägre krav. Resultatet av hårdare krav på invandrare kan tolkas som både något etniskt exkluderande och etniskt inkluderande, beroende på vilken riktning det kommer att styra integrationen. Risken för exkludering kan öka om en invandrare har svårt för att uppnå kraven, då det kan leda till utanförskap. Samtidigt går det att tolka som en positiv drivkraft om det kan motivera självständighet, och därmed påskynda processen för invandraren att t.ex. lära sig språket och bli ekonomiskt oberoende. Den här diskussionen återkommer vi till i avsnittet om situationen på arbetsmarknad för invandrare.

5.2.1 Introduktionsprogram

För att initialt se en likhet mellan länderna, kan vi notera att både Sverige och Danmark utformat så kallade ”introduktionsprogram”. Programmen, som skiljer sig åt mellan länderna kan vara upp emot tre år, både i Sverige och i Danmark är de fullständigt subventionerade. I Danmark krävs dock att du som invandrare deltar i introduktionsprogrammet, som ett av kraven för uppehållstillstånd. Den typen av begäran ställer inte Sverige. Danmark har, som vi senare kommer att utveckla, en grundsyn på att nyanlända ska känna sig inspirerade och motiverade att kämpa för att bli integrerade i samhället. Språktest och samhällstest för att uppnå kraven att bli medborgare är några exempel. Danmark ger även nyanlända lägre ekonomiskt bistånd, än till andra utsatta grupper i samhället, för att således öka incitamenten för invandrarna att kämpa för att komma in på arbetsmarknaden (Riksrevisionen, 2015, s. 38-44).

Det finns i synnerhet ett krav som vi tycker är relevant för diskussionen beträffande etnisk exkludering och nationalism: Kravet på trohetsed. Att svära trohetsed inför nationen tycks det inte finnas någon specifik integrationsvinning i, utan verkar mest vara av symboliska skäl. Det finns inget sådant krav i Sverige, men i Danmark är det ett villkor för att bli medborgare (Bevelander m.fl, 2015 s. 4). Här verkar det tydligt att trohetseden bygger på att flyktingar ska identifiera sig med den nya nationella kulturen, genom att etablera en kongruens mellan nationalitet och medborgarskap. Med andra ord, kan man tolka att trohetseden är ett uttryck för att invandraren ska gå med på att assimileras. Detta kan ses som ett etniskt exkluderande agerande, då det är ett försök till homogenisering av befolkningen. Eller möjligen ett påtvingande av nationell kultur med en ambition att verka emot det mångkulturella samhället. Att Sverige inte har en trohetsed kan tolkas som att Sverige ser på mångkultur och etnokulturell diversitet som något positivt, med en strävan i bakhuvudet om att nya kulturer ska få behålla sina egna karaktärsdrag. För att även återkoppla till Rousseaus idéer om samhällsfördraget, som behandlades i teoridelen, kan man ta det ett steg längre och tolka trohetseden som att Sverige inte ser något problem med en allmänvilja av skilda röster, medan Danmark vill ha en starkare kulturgemenskap för att skapa en mer enhetlig allmänvilja. Att Sverige tycks ha en öppen inställning till mångkultur skulle kunna härledas till att Sverige klassas som, enligt World Values Survey, en av de mest

sekulära länderna i världen. Det här argumentet är dock inte så hållbart, då Danmark enligt samma mätning är mycket sekulära (Höjer 2015).

Nu senast i vår, efter att ett par imamer uttryckt kvinnoförtryckande åsikter, lade danska statsministern Lars Løkke Rasmussen fram ett lagförslag om att göra det olagligt för vissa trossamfund att göra yttringar som strider mot ”danska liberala värderingar” (Larsson, 2016). Men det danska samhället vilar på yttrandefrihet och religionsfrihet, och även om extrema åsikter inte bör accepteras, kan man fråga sig varför Danmark vill begränsa yttrandefriheten här, men inte när det kom till Jyllandspostens karikatyrer på profeten Muhammed 2005 (Assar, 2010). Vi har tyvärr ingen svensk jämförelse till det här exemplet, men vi tycker fortfarande det adderar information för att skapa en uppfattning om det råder etniskt exkludering i Danmark.

Att kraven skiljer sig åt mellan Sverige och Danmark bottnar dock i hur staterna ser på lyckad integration. Beträffande medborgarskapsfrågan siktar danska integrationspolicyn mot att invandrare ska vara integrerade innan de erhåller medborgarskap. Man kan därför säga att medborgarskapet är målet med integrationen (Bevelander m.fl. 2015, s. 1-2). Detta går att tolka utifrån kraven om ekonomiskt oberoende, språk- och samhällskunskaper samt tidsminimum innan naturalisering. I Sverige tycks naturalisering, att bli medborgare, vara en teknik att integrera invandrare. Medborgarskap har generellt visat sig underlätta processen att få ett jobb för invandrare (OECD 2011, s.32).

Att få lättare tillgång till medborgarskap i Sverige än Danmark kan i det här sammanhanget förklara Sverige som mer etniskt inkluderande. Medborgarskap innebär rättigheter som att få rösta, vilket brukar skapa ett större politiskt och samhälleligt deltagande bland invandrare (Bevelander 2015, s. 64). Detta inkluderar främmande kulturer i samhället i en högre mån och kan således vara ett tecken på att Sverige är mer öppet för mångkultur och inkludering.

Som ovan skrivet, finns avsikter bakom policyutformningen samt resultat i hur dessa krav faktiskt inverkar på invandrades livssituationer. I och med Sveriges ”mjuka” policyutformning verkar det finnas ett uppsåt om att tillåta individen av främmande kultur att behålla sitt säregna kulturella karaktärsdrag.

5.3 Stränga villkor som signalpolitik

Krav på invandrare behöver inte endast vara för den nationella integrationens skull, utan även beträffande vilket budskap som staten vill ge potentiellt nya invandrare (Nilsson, 2016). Att sätta så hårda krav i Danmark kan vara en taktik för att göra landet till en mindre attraktiv plats för invandring. Nu senast i flyktingkrisen finns det intressanta exempel. I september 2015 publicerade danska regeringen annonser i libanesiska tidningar där stor mängd flyktingar befinner sig. På annonserna stod det att: ”Utländska medborgare kan endast få permanent uppehållstillstånd efter fem år, som tidigast. Före det riskerar de att få sina tillfälliga uppehållstillstånd återkallade” (Orrenius, 2015).

Att Danmark har hårda krav kan vara en av de främsta anledningarna att flyktingar i större utsträckning söker sig till Sverige. År 2015 fick Sverige in 162 877 asylansökningar (Migrationsverket:2, 2016) medan Danmark endast fick in 21 225 asylansökningar (Ny i Danmark, 2016, s. 4). Denna skillnad väljer vi att förklara med hjälp av push-pull-teorin. Notera att teorin inte ger någon ny komplex teoretisk infallsvinkel, utan står som en hjälpande förklaring.

Push-pull-teorin handlar om vad det är för krafter som får en migrant att söka sig från sitt ursprungsland till ett nytt. Push-faktorer är saker som gör att en migrant flyttar, och det kan vara allt från fattigdom, naturkatastrofer, konflikter och politiskt/religiöst förtryck. Pull-faktorer styr vart migranten vill flytta, och handlar alltså om hur attraktiv en stat är för tillflykt. Pull-faktorer innebär ofta i regel ekonomisk och social trygghet (Eriksson, 2011, s. 271-272). Man kan därför konstatera, att utifrån siffrorna för antal ansökta asyl i Sverige och Danmark, samt utifrån de skiftande kraven grannländerna emellan, så utgörs lägre krav på migranten en högre pullfaktor. Möjligen är det så att flyktingar känner motstånd till att fly till Danmark, då de känner att det finns en högre risk för etnisk exkludering. Det är förstås inte endast krav som exempelvis samhällskunskap, språk och trohetsed som inverkar i en flyktings beslut, men det är nog rimligt att anta att en migrant söker sig till den mest välkomnande platsen. Sverige har haft en internationell identitet som mycket accepterande. Tillsammans med Tyskland, har Sverige ett rykte om att vara positivt inställda till flyktingmottagande (Nilsson, 2016).

Kraven på invandrare som råder i Danmark i dag var en aning mildare innan år 2002. Men en skarpare lagstiftning införlivades efter år 2002 då Danska Folkpartiet lyckades bilda en majoritet i parlamentet med de liberala och konservativa vid sidan av sig. Det gav upphov till en minskad naturaliseringsmängd. Ansökningsantalet för medborgarskap år 2002 var 17 727, för att sedan sjunka till 6 184 år 2003. Men antalet ökade åter igen 2004, då många av de som fått avslag på sina ansökningar pga. bristfällig språkkunskap, nu hade avancerat sina kunskaper och kunde klara de nya språktesten. Detta gjorde att den danska regeringen höjde nivån på testet ytterligare. Ökningen fortsatte dock, och 2004 och 2005 steg antalet beviljade medborgare till 9 485 respektive 10 037 (Ersbøll 2015, s. 24-25).

5.4 Dubbelt medborgarskap

Enligt MIPEX så är möjligheten till att ha dubbelt medborgarskap, en av de mest avgörande parametrarna inom nationalitetstillgång (MIPEX:2, 2015). Således är det en viktig faktor i processen när en ett lands majoritet ska acceptera nya minoriteter.

När ett land tillåter immigranter att behålla sitt ursprungliga medborgarskap, tenderar naturaliseringen att vara betydligt smidigare (Bevelander 2016. s. 3). För att få ett dubbelt medborgarskap, förutsätts det att både landet som immigranten lämnat, och landet hen anlänt till, tillåter dubbelt medborgarskap. Det finns också förordningar och kutym som gör att vissa länder lättare accepterar dubbelt medborgarskap mellan varandra. Praxis inom Europiska Unionen är att medlemsländerna ska godkänna varandras medborgare att erhålla dubbelt medborgarskap, när det finns fog för en EU-medborgare att ansöka om ett nytt medborgarskap (OECD 2011, s. 29). Onekligen kan man ha förståelse för att samarbetsländer, som sluter andra avtal inom områden som handel och försvar, hjälper varandras medborgare att inneha tvåfaldigt medborgarskap. Emellertid är frågan om det systemet möjligtvis kan ge upphov till en typ av etnisk exkludering,

om det är svårare för utomeuropiska människor att få dubbelt medborgarskap och i det längre perspektivet integreras.

Danmark har från och med år 2016 lagstadgat att godkänna tvåfaldigt medborgarskap, något som tidigare varit förbjudet. Sverige gjorde en likartad reform 2001, där dubbelt medborgarskap accepterades (Bevelander 2015, s, 1, 9). Sedan år 2001 har naturaliseringsgraden ökat med 20 % i Sverige trots att den tidigare lagen om dubbelt medborgarskap endast följdes undantagsvis. Om man betraktar den utvecklingen som endast etniskt inkluderande för Sverige, bör man ta i beaktande att reformen gav den största positiva effekten för västeuropéer. (ibid. 2015, s. 19-20).

Överlag visar det sig att godkännande av dubbelt medborgarskap effektiviserar processen för nyanlända att erhålla ett nationellt medborgarskap. Detta ger också bättre förutsättningar för nyanlända att komma in i samhället, både i arbetslivet och i sociala sammanhang (Bevelander 2015 s, 3). Utifrån detta kan man tolka att Danmark, med den tidigare lagstiftningen mot dubbelt medborgarskap, vittnar om en starkare etniskt exkludering än Sverige i modern tid. Genom att ha förbjudit dubbelt medborgarskap och därigenom försvårat naturaliseringen, ser vi tecken på att Danmark kan ha en svagare ambition att inkludera andra kulturer och etniciteter. Möjligen innebär Danmarks nya lagstiftning att naturaliseringsprocessen kommer att effektiviseras inom en snar framtid, om Danmarks legala acceptans av dubbelt medborgarskap resulterar i en acceleration i naturalisering, i samma utsträckning som det gjorde för Sverige. Den här frågan kan också problematiseras ytterligare. Man får dock ha i åtanke att länderna har olika syn på vad just medborgarskap är, vilket kan förklara skillnaderna den historiska inställningen till dubbelt medborgarskap.

6 Situation på arbetsmarknaden

Ett utfall som kan vara intressant för undersökningen är invandrarnas situation på arbetsmarknaden i Sverige och Danmark.

Enligt OECD, så var utrikesföddas sysselsättningsgrad år 2013, snarlika i de nordiska grannländerna: cirka 63 % (OECD 2014, s. 57). Något som däremot skiljer länderna ifrån varandra är när den siffran ställs i jämförelse mot sysselsättningsgraden för inrikes födda. I Sverige är sysselsättningsgapet mellan invandrare och inrikes födda cirka 15 %, och i Danmark närmare 10 % (ibid. 2014. s, 57). En annan rapport från den svenska regeringen vittnar om samma tendenser även rårde år 2008. Då var sysselsättningsgraden för utrikes födda omkring 62 % i Sverige och 68 % i Danmark (Eriksson 2011, s. 269). Diskrepansen till inrikes föddas sysselsättningsgrad, var också mindre i Danmark. Att det statistiska förhållandet är tämligen likt under båda åren, tycker vi stärker trovärdigheten för att förstå den större bilden av situationen över tid. Nyanlända i Danmark tenderar sammanfattningsvis att ha en lite starkare position på arbetsmarknaden, än de nyanlända i Sverige.

Sverige tar emot fler asylsökande per capita, än vad Danmark gör (Magnusson 2014). Möjligtvis kan det förklara skillnaden i utfallet på arbetsmarken. Kanske tar sig Sverige ”vatten över huvudet” om landet tar emot fler flyktingar än vad de är kapabla till. Det skulle kunna vara en motivering till varför nyanlända i Danmark är närmare inrikes föddas sysselsättningsnivå.

Många flyktingar saknar utbildning och förmågan att tala Svenska. Det är ofta viktiga, avgörande egenskaper på arbetsmarknaden (Riksrevisionen 2015, s. 41). Eventuellt gör Danmark därigenom sina nyanlända en gentjänst, när de tvingar dem att lära sig det danska språket. Språktest, samhällsprov och krav på deltagande i introduktionsprogram kan hastigt förkastas som etniskt exkluderade. I synnerhet från ett svenskt perspektiv. Kanske är dock dessa krav i det längre perspektivet istället etniskt inkluderade? För om det är hjälpande faktorer till att

de nyanlända får arbete (Eriksson, 2011, s. 287), så är det stödande i processen när en nyanlända ska bli en del av samhället.

Givetvis bör man heller inte bortse från att Danmark tar emot betydligt färre flyktingar än Sverige. Beslutet att ta emot färre, kan kritiseras i att landet inte behagar låta andra kulturer berika den danska kulturen. Istället väljer landet att ta emot en mindre grupp och fokusera på att assimilera dem till den danska kulturen. Är det tecken på att landet har en svagare tolerans emot andra kulturformer än den nationella? Antagligen kan man välja att se den sidan av myntet, medan motargumentet är att Danmark satsar mer på att inte låta sina nyanlända hamna i utanförskap.

För att gå vidare och utveckla hur Sveriges och Danmarks regler för nyanlända påverkar utfallet på arbetsmarknaden: Hur påverkar nationellt medborgarskap arbetsmarknaden? Som vi redogjort för tidigare har länderna mycket olika syn på medborgarskap. Sverige ser medborgarskapet som en viktig del i integrationsprocessen, medan Danmark menar att medborgarskapet ska vara som ett betyg på att en nyanländ har skött sig och slutligen kan vara en del av samhället (Bevelander m.fl. 2015, s. 1-2).

6.1 Nationellt medborgarskap och arbetsmarknad

Hur mycket påverkar ett nationellt medborgarskap en nyanländs möjligheter på arbetsmarknaden? I studien från 2011 som vi använt av OECD, redovisas i vilken utsträckning invandrarna med medborgarskap och invandrarna utan medborgarskap hade arbete under år 2007. Vi är medvetna om att trovärdigheten minskar då den här statistiken är relativt gammal. Dock anser vi att OECD är en mycket trovärdig källa, och vår förhoppning är ändå att informationen kan bidra till den övergripande analysen.

I Sverige hade de lika stor andel av grupperna arbeten, vilket är en kontrast till situationen i Danmark. Danmark är det OECD-land efter Tyskland, där medborgarskapet tydligast ger intryck av vara en avgörande faktor till att bli anställd enligt OECD. De nyanlända som inte har medborgarskap har mycket

mindre sannolikhet att bli anställda (OECD 2011, s. 32). Att ett nationellt medborgarskap gör en arbetssökande mer attraktiv på arbetsmarknaden beror på flera orsaker. För det första leder medborgarskapet till att det finns möjlighet att söka fler arbeten, eftersom en del statliga yrken kräver medborgarskap (Bevelander 2015, s. 3). Utöver det så signalerar medborgarskap om att personen tycks vilja stanna i landet. Det kan ge arbetsgivaren anledning att tro att den arbetssökande är mer angelägen om att arbeta professionellt och långsiktigt (ibid. 21-22). Därför kan det ses som mer riskabelt att anställa en individ utan medborgarskap.

Generellt sett leder även medborgarskap till mer avancerade arbeten, och därmed större möjligheter till högre löner (OECD 2011, s. 37). Så om en nyanländ får bättre förutsättningar att bli medborgare i Sverige än Danmark, har hen i det längre perspektivet kanske större möjligheter att skaffa ett högavlönat arbete. En bra ekonomi är naturligtvis något som i alla samhällen genererar makt och inflytande. Att det är svårare i Danmark att erhålla medborgarskap kan därför utveckla svårigheter för nyanlända att göra karriär, och finna ett högavlönat arbete.

7 De nya medborgarnas ursprung

För att undersöka nivån av etniskt exkludering i länderna, vill vi även granska var de flesta nya medborgarna kommer ifrån, samt hur många som faktiskt beviljas medborgarskap i Sverige och Danmark. Vi har tidigare förklarat att det ofta innebär mycket fler möjligheter för en invandrare i integrationen om denne är medborgare, än endast erhåller ett uppehållstillstånd. Även om staters olika krav och processer för att naturalisera en nyanländ kan påvisa ett samband med etnisk exkludering, skulle vi även vilja analysera huruvida det finns en selektivitet beträffande individens ursprung. Om det skulle visa sig att något av de undersökta länderna utfört en uppenbar selektiv bedömning, i processen att godkänna nya medborgare, skulle det naturligtvis avslöja mycket om landets etniska exkludering. Visserligen tror vi inte att vi kommer se ett sådant resultat, för varken Sverige eller Danmark. Det skulle även vara mycket komplicerat att bevisa att ett land faktiskt utfört selektiv bedömning i naturaliseringspolitiken. För även om det visar sig att exempelvis Sverige skulle ha godkänt 99 % av sina nya medborgare från Land X, kan det eventuellt förklaras med att det sökt sig en mycket stor grupp från det Land X till Sverige.

Låt oss först jämföra antal godkända medborgare mellan Sverige och Danmark, för att sedan ställa detta mot vilket ursprung dessa nya medborgare har. Vi har valt att göra en djupdykning på ett år (2014). Vi är medvetna om att naturaliseringen kan skilja sig från år till år i länderna, samt att omvärldens flyktingförhållanden förändras över tid. Vi fann det dessvärre svårt att hitta längre tidsövergripande statistik från både svenska och danska databaser, som även var förankrat till de nya medborgarnas ursprung. Antal förvärvade medborgarskap för utlandsfödda i Sverige och Danmark:

Sverige år 2014: 43 510 (SCB 2015).

Danmark år 2014: 4 500 (Statistics Denmark 2015).

Utifrån siffrorna ovan, kan man se att Sverige år 2014 naturaliserade lite mer än 9 gånger så många som Danmark. Att Sveriges benägenhet att naturalisera fler, kan liksom beviljandet av uppehållstillstånd, kritiseras en aning med hänvisning till att Sverige har fler invånare än Danmark. Nedan är befolkningsmängden för båda länderna 2014:

Sveriges befolkning 2014: 9 747 455 (SCB:2, 2015).

Danmarks befolkning 2014: 5 639 565 (Landguiden 2015).

Det innebär att Sverige naturaliserade ungefär 4,5 utlänningar per 1000 invånare. Danmarks motsvarighet var 0,7 naturaliseringar, per 1000 invånare. Det var ca 6,4 gånger fler nya medborgare per capita i Sverige år 2014. Detta skulle kunna vara en indikering på en starkare etnisk inkludering i Sverige än Danmark. Dock finner vi det svårt att dra en sådan slutsats utan att ta hänsyn till andra aspekter. Därför är det av intresse att vidare undersöka från vilka länder Sverige och Danmarks nya medborgare kom från år 2014.

Nedan följer för år 2014, inhämtad statistik gällande Sverige och Danmarks beviljade medborgares ursprung. Vi har valt att hämta statistik utifrån de naturaliserades världsdelsursprung, för att vi snarare söker generaliserande mönster, än specifika länder. Om etnisk exkludering gentemot t.ex. en somalier råder, så tänker vi att detta ofta genom fördomar appliceras på hela Afrika. För att undersöka om det finns tydliga likheter eller skillnader, jämför vi Sverige och Danmarks nya medborgares världsdelsförkomst.

Danmark (Statistics Denmark 2015):

	2014
Totalt	4 500
EU-länder	190
Övriga Europa	440
Afrika	651
Nordamerika	5
Syd- och centralamerika	65
Asien	2 976
Oceanien	6
Statslös	160
Okänt	7

Sverige (SCB 2015):

Totalt	38 613
EU-länder utom norden	7 068
Övriga Europa utom norden	4 194
Afrika	6 956
Nordamerika	901
Syd- och centralamerika	1 254
Asien	15 890
Oceanien	142
Statslös	1 710
Okänt	489

Den totala naturaliseringen utifrån ovanstående tabell är 38 613, och inte 43 510 vilket är antalet beviljade medborgare 2014. Detta för att vi sett att Statistiska Centralbyrån, till skillnad från Statistics Denmark, räknat bort Norden i EU-länder och övriga Europa. Därför är det ett bortfall på 4 897 nya medborgare, som då härstammar från Sveriges nordiska grannländer.

Utifrån ovanstående tabeller kan man dra slutsatsen att det uppenbarligen inte skiljer sig inte så märkvärdigt varifrån Sverige och Danmarks nya medborgare kommer ifrån. Båda länderna ger exempelvis sken av att godkänna medborgare från både Asien och Afrika. Både Sverige och Danmark ser också ut att godkänna en liknande relativ andel av de totala beviljade medborgarskapen från Asien. Det skulle kunna förklara Sverige och Danmark som lika inkluderande till människor från Asien, eller i alla fall inte exkluderande till denna grupp. Överlag anser vi dock inte att det går att dra några större slutsatser utifrån denna statistik, förutom att båda länderna beviljade ungefär lika stora andelar nya medborgare från samma världsdelar. Den tydligaste skillnaden länderna emellan är just antalet beviljade medborgarskap per capita, som vi redovisade i början av det här avsnittet.

8 Slutsats

Efter att ha gjort en komparativ studie mellan Sveriges och Danmarks nationalistiska tendenser, söker vi besvara varför länderna beviljat uppehållstillstånd så olikartat. Genom att studera en aspekt inom integrationen, den om nationalitetstillgången, så har vi funnit att länderna ställer vitt skilda krav på nyanlända. Dessa krav har vi vidare bedömt går att härleda till olika attityder gentemot mångkultur, och således i vilken mån länderna låter nationalstaten ta plats framför kulturell diversitet. Detta anser vi avspeglar nivån av nationalism. Danmark har, enligt vår analys, haft policyutformningar i syfte att assimilera invandrare. Danmark tycks därigenom ha stått fast vid tanken att politiken och den dansknationella enheten ska vara kongruent.

Sverige, å andra sidan, har varit mer accepterande i bevarandet av immigranternas etnokulturella egenskaper, och kan därmed tolkas som mer etniskt inkluderande än Danmark i policyutformningen. Huruvida det i samhällslivet faktiskt råder en högre etnisk exkludering i Danmark fann vi svårt att se. I synnerhet då arbetsmarknaden var bättre för invandrare i Danmark än i Sverige.

Syftet bakom frågeställningen var dock att undersöka om det fanns ett samband mellan nivån av nationalism och benägenheten att bevilja uppehållstillstånd. Vilket vi, utifrån våra mätningar, anser att det finns.

Vidare tycks det, att utifrån våra redogörelser i analysen, finnas en olik instrumentell syn på vad som leder till god integration. I Sverige är det mindre krav, samt mindre väntetid, för att bli medborgare. Sverige ser medborgarskapet som en företeelse som främjar bättre integration. Danmark ser på medborgarskap som en morot för att skapa motivation för invandrare att integreras. Slutsatsen är att Danmarks svagare ambition att bevilja uppehållstillstånd för flyktingar, i kontrast till Sverige, kan förklaras av nivån av nationalism.

8.1 Förslag på vidare forskning

Som beskrivet i metodavsnittet, finns det nackdelar med att göra en jämförande studie av mest-lika design. Det kan finnas en mängd andra förklaringar till varför Sverige och Danmark har så olik utformning av flyktingpolitiken. För att undersöka om sambandet vi studerat om att hög nationalism leder till ett färre beviljat antal upphållstillstånd, hade det varit intressant att titta på andra variabler än integrationen. I Sverige och Danmarks fall hade det varit intressant att göra en djupdykning i de historiska erfarenheterna. Överlag hade det också varit av intresse att göra en kvantitativ undersökning, i syfte att finna ett generellt mönster över flera länder.

Det hade också varit intressant att göra en narrativ textanalys, för att skapa ett nationalistiskt narrativ för Danmark eller Sverige. Sammanfattningsvis tror vi att det här ämnet är applicerbart på många andra länder, således kan studien naturligtvis utformas genom flera olika forskningsmodeller.

9 Referenser

Assarsson, Anton., 2015. "Sveriges flyktingmottagande på hög nivå i Norden". Svenska Dagbladet. Publicerad: 11/9/2015. Tillgänglig: <http://www.svd.se/sveriges-flyktingmottagande-pa-hog-niva-i-norden> Hämtad: 20/4/2016.

Asser, Martin. 2010. "What the Muhammad cartoons portray". BBC News. Uppdaterad: 2/1/2010. Tillgänglig: http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/4693292.stm Hämtad: 15/5/2016.

Banting, Keith - Kymlicka, Will., 2006 "Introduction: Multiculturalism and the welfare state: Setting the context" i Banting, Keith - Kymlicka, Will (red.) *Multiculturalism and the welfare state - Recognition and Redistribution in Contemporary Democracies*. New York: Oxford university press, s. 1-49.

Bevelander, Pieter (red) - Helgertz, Jonas (red) - Bratsberg, Bernt - Tegunimataka, Anna. 2015. "Vem blir medborgare och vad händer sen? Naturalisering i Danmark, Norge och Sverige". Rapport 2015:6. från Statens offentliga utredningar: Delegationen för migrationsstudier. Tillgänglig: <http://www.delmi.se/demokrati#!/vem-blir-medborgare-och-vad-hander-sen-2015> Hämtad: 16/4/2016.

Boguslaw, Julia., 2012. *Svensk invandringspolitik under 500 år: 1512 - 2012*. Lund: Studentlitteratur.

Brownline, Sir Ian - Goodwin-Gill, Guy S., 2010. *Human Rights*. New York: Oxford university press. Uppl: 6.

Coenders, Marcel - Lubbers, Marcel - Scheepers, Peer. 2003. "Majority populations' attitudes towards migrants and minorities". Report for the European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia. Tillgänglig: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/148-Report-1.pdf Publicerad: 2003/04/01. Hämtad: 20/4/2016.

Deutsch, Karl W. 1994. "Nationalism and Social Communication", i Hutchinson, John - Smith, Anthony D. *Nationalism*, s. 26-29. New York: Oxford university press.

Ersbøll, Eva., 2015. "Report on Citizenship Law: Denmark". EUDO: Citizenship Observatory. Tillgänglig:

http://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/36504/EUDO_CIT_CR_2015_14_Denmark.pdf?sequence=1 Hämtad: 17/4/2016

Eriksson, Stefan., 2011. "Utrikes födda på den svenska arbetsmarknaden". Migration och sysselsättning: Teoretiska utgångspunkter. Bilaga 4 till LU2011. Tillgänglig:

<http://www.regeringen.se/contentassets/dd303e8dfe24477cbded3eccac15f88e/forskningsrapport-utrikes-fodda-pa-den-svenska-arbetsmarknaden> Hämtad: 8/5/2016

Esaiasson, Peter – Giljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wängnerud, Lena., 2012. *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Uppl. 4, Stockholm: Norstedts juridik. Hague, Rod - Harrop, Martin., 2013. *Comparative government and politics: An introduction*. 9th ed., Hampshire: Palgrave Macmillan.

Höjer, Henrik. 2015. "Sverige är ett udda land". *Forskning och framsteg*. <http://fof.se/tidning/2015/3/artikel/sverige-ar-ett-udda-land>

Landguiden:1., 2016. Danmark: sociala förhållanden. Uppdaterad: 2014. Tillgänglig:<http://www.landguiden.se/Lander/Europa/Danmark/Sociala-Forhallanden>. Hämtad: 28/4/2016.

Landguiden:2., 2016. Sverige: sociala förhållanden. Uppdaterad: 2012 . Tillgänglig: <http://www.landguiden.se/Lander/Europa/Sverige/Sociala-Forhallanden> Hämtad 28/4/2016.

Landguiden., (2015). Danmark: befolkning och språk. Uppdaterad: 2014. Tillgänglig: <http://www.landguiden.se/Lander/Europa/Danmark/Befolkning-Sprak> Hämtad 2/5/2016.

Larsson, Samuel. 2016. Sveriges Radio. "Omstritt danskt förslag kan hota religionsfriheten". Tillgänglig: <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=1637&artikel=6416574>. Publicerad: 21/4/2016. Uppdaterad: 25/4/2016. Hämtad: 29/4/2016.

Magnusson, Erik. 2014. "Sverige tar emot flest asylsökande per capita". *Sydsvenskan*. Tillgänglig: <http://www.sydsvenskan.se/2014-12-18/sverige-tar-emot-flest-asylsokande-per-capita> Publicerad: 18/12/2014. Hämtad: 16/4/2016.

Migrationsverket: 1., "Historia". Uppdaterad: 2016. Tillgänglig: <http://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Fakta-om-migration/Historik.html> Hämtad: 17/4/2016

Migrationsverket:2., 2016. "Asylsökande till Sverige under 2000-2015". Tillgänglig:
<http://www.migrationsverket.se/download/18.2d998ffc151ac3871598173/1460036885615/Asyls%C3%B6kande+till+Sverige+2000-2015.pdf> Hämtad: 28/4/2016

Migration Policy Group., 2013. "About Us". Uppdaterad: 2013. Tillgänglig:
<http://www.migpolgroup.com/about-us/> Hämtad: 10/5/2016.

MIPEX: 1, 2015. "About". The Migrant Integration Policy Index. Tillgänglig:
<http://mipex.eu/what-is-mipex> Hämtad: 20/4/2016

MIPEX: 2, 2015. "Access to nationality". The Migrant Integration Policy Index Tillgänglig: <http://mipex.eu/access-nationality> Hämtad: 20/4/2016

MIPEX: 3, 2015. "Play with the data: Sweden and Denmark". The Migrant Integration Policy Index Tillgänglig: <http://mipex.eu/play/#/filter-countries> Hämtad: 22/4/2016

Nationalencyklopedin:1, Kurdistan. Tillgänglig:
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/kurdistan> Hämtad: 16/5/2016

Nationalencyklopedin:2, Mångkulturalism. Tillgänglig:
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/mångkulturalism> Hämtad: 17/5/2016

Nilsson, PM. 2016. "Även Sverige måste ha en signalpolitik". Dagens Industri. Tillgänglig: <http://www.di.se/artiklar/2016/1/28/ledare-aven-sverige-maste-ha-en-signalpolitik/> Uppdaterad: 29/1/2016 Publicerad: 28/1/2016 Hämtad: 2/5/2016.

Ny i Danmark., 2016. "Tal på udlændingeområdet". Tillgänglig :
https://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/E3C50EA0-BD36-4DDD-9C8D-7AAF44DE1F12/0/seneste_tal_udlaendingeomraadet.pdf Hämtad: 5/5/2016.

OECD., 2011. "Naturalisation: A passport for better integration of immigrants?", OECD publishing. Tillgänglig: http://www.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/naturalisation-a-passport-for-the-better-integration-of-immigrants_9789264099104-en Hämtad: 4/5/2016.

OECD, 2014. "International Migration Outlook 2014". Publicerad: 1/12/2014. Tillgänglig: http://www.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/international-migration-outlook-2014_migr_outlook-2014-en Hämtad: 4/5/2016.

Orrenius, Niklas. 2015. "Dansk identitetskris i flyktingvågens spår". Dagens Nyheter. Tillgänglig: <http://www.dn.se/nyheter/sverige/dansk-identitetskris-i-flyktingvagens-spar/> Publicerad: 18/09/2015. Hämtad: 28/4/2016.

Riksrevisionen, 2015. "Nyanländas etablering – är statens insatser effektiva?". Tillgänglig: http://www.riksrevisionen.se/PageFiles/22578/RiR2015-17_Etabl%20%20integration_Anpassad.pdf Tryck: riksdagens interntryckeri, stockholm 2015. Publicerad: 2015. Hämtad: 3/5/2016.

Rousseau, Jean-Jacques., "Om samhällsfördraget" i Hallberg, Peter - Jansson, Maria - Mörkenstam, Ulf. (red.) 2009. *Tretton texter i politisk teori*. Uppl.2, Malmö: Liber AB. s. 91-111.

SCB:1, 2015. "Ett land – 200 medborgarskap". Tillgänglig:http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Artiklar/Ett-land--200-medborgarskap/ Publicerad: 16/9/2015. Hämtad: 10/5/2016.

SCB:2, 2015 "Folkmängd 2014: Största folkökningen någonsin". http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Befolkning/Befolkningens-sammansattning/Befolkningsstatistik/25788/25795/Behallare-for-Press/385509/ Publicerad: 19/2/2015. Hämtad: 10/5/2016.

Statistics Danmark, 2016. "Change to Danish citizenship". Tillgänglig: <http://www.dst.dk/en/Statistik/emner/indvandrere-og-efterkommere/skift-til-dansk-statsborgerskab?tab=nog> Hämtad: 11/5/2016.

Sörlin, Sverker., 2015. *Nationalism*. Uppl.2, Lund: Studentlitteratur.

Tawat, Mahama., 2012. "Danish and Swedish immigrants cultural policies between 1960 and 2006: toleration and the celebration of difference", i *International Journal of Cultural Policy*. Vol. 2(2): s. 202-220.

UNICEF., 2016. "Barn på flykt". Unicef Sverige. Uppdaterad: April 2016. Tillgänglig: <https://unicef.se/fakta/barn-pa-flykt> Hämtad: 4/5/2016

